

Bildande av Trollgölens naturreservat i Kinda kommun samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen förklarar det område som framgår av den heldragna svarta linjen på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Området omfattar del av fastigheten Kisa-Näs 1:9 i Kinda kommun. Syfte, föreskrifter och skötselplan för reservatet redovisas nedan. Beslutet fattas med stöd av 7 kap. § 4 miljöbalken.

Naturreservatets namn ska vara Trollgölen.

Beslutet riktar sig till allmänheten samt var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av lövrik barrnatskog, äldre barrblandskog och källpåverkad sumpskog. Områdets helhetskaraktär med såväl lövrika miljöer som mer ostörda ekosystem som äldre barrblandskog och dessa miljöers biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att områdets barrskogar och blandskogar med dess flora och fauna utvecklas fritt. Mindre avsnitt med tallinslag som är präglade av brand bör om möjligt brännas i lämpliga intervall. I avvaktan på naturvårdsbränning kan brandefterliknande åtgärder som friställning av enstaka tallar samt skapande av enstaka grupper av död tallved bli aktuellt. I de delar som utgör lövrik barrnatskog bibehålls ett lövträdsinslag genom att inträngande granföryngring hålls efter.

Föreskrifter

Förutom de föreskrifter som anges nedan gäller också annan lagstiftning i reservatet.

A. Inom reservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;
2. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för fyrhjuling eller motsvarande mindre fordon vid uttransport av fäلت vilt;
3. uppföra byggnad eller annan anläggning;

4. uppföra mast, vindkraftverk, eller att uppföra luft- eller markledning;
5. anordna upplag;
6. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
7. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
8. ta bort eller upparbeta dött träd eller delar av träd eller vindfälle;
9. gräva upp växter;
10. måla på träd, sten eller annan fast ytbildning.

Dessutom är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

11. ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter.

Förbuden i A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet utan att någon ytterligare ersättning utbetalas:

1. utmärkning av, och information om, reservatet;
2. skapande av enstaka grupper av död tallved;
3. vidgreniga tallar eller lövträd eller grupper av dessa kan friställas från uppkommande unga barrträd som en brandeferliknande åtgärd;
4. småskalig naturvårdsbränning efter upprättande av särskild bränningsplan;
5. återställning av påverkad hydrologi efter samråd med angränsande markägare;
6. träd inom kulturlämningar (i första hand Fristad husgrund) fälls och läggs åt sidan;
7. om stora angrepp av skadeinsekter till följd av stormfällningar eller torka riskerar att missgynna angränsande granskog eller reservatets naturvärden kopplade till granskog, kan angripna granar eller färska granlågor barkas och skiljas från rot om det bedöms motiverat;
8. information om området vid gräns och eventuellt märkt vandringsled;
9. undersökningar och dokumentation av växt- och djurlivet och andra naturförhållanden genomförs som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet.

Bestämmelserna i B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

C. Länsstyrelsen bestämmer att utöver vad som annars gäller ska följande föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom reservatet gälla. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;
2. samla ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
3. samla ryggradslösa djur annat än genom håvning eller plockning och därvid ta enstaka individer för artbestämning.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

4. anordna tävlingar;
5. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Förbuden i C-föreskrifterna har bestämts med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifterna B1-9 ovan.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Skälen för reservatsbeslutet är att områdets gamla barrblandskogar, och andra naturtyper, erbjuder livsmiljöer för många av skogsbruk missgynnade arter i flera artgrupper. Syftet med beslutet är att åstadkomma ett ändamålsenligt skydd mot åtgärder som skadar områdets prioriterade bevarandevärden.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet Trollgölen är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av naturreservatet Trollgölen inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att allemansrätten inte väsentligen påverkas av beslutet.

Miljökvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet Trollgölen är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Länsstyrelsen bedömer även att Trollgölens naturreservat bidrar med flera olika ekosystemtjänster. Skogsmiljöerna fungerar som livsmiljö men även som en form av klimatanläggning och reningsverk. De olika livsmiljöerna fyller funktioner som lek-, bo-, skydds- och rastplatser för fåglar och djur. Bevarandet av en variation av livsmiljöer och en hög biologisk mångfald bidrar till ett landskap som är generellt bättre rustat för klimatförändringar.

Ärendets handläggning**Dokumentation**

De höga naturvärdena uppmärksammades i och med Sveaskogs avverkningsplaner i området 2010. Sveaskog har innan reservatsbildningen sparat delar av området i form av frivilliga avsättningar.

Reservatsbildning

Områdets gräns snitslades av Länsstyrelsen tillsammans med Sveaskog i december 2016. Värdering gjordes under 2017 och i december 2017 tecknades ett köpeavtal mellan Sveaskog och Naturvårdsverket. Lantmäteriet kommer att stycka av området som en egen fastighet.

Remissyttranden

Remiss av förslag till beslut och skötselplan genomfördes under perioden 22 november 2018 till 15 januari 2019. Sveriges geologiska undersökning (SGU) meddelar att man avstår från att yttra sig. I övrigt har inga ytterligare svar inkommit utöver muntlig kontakt med Näs jaktlag som meddelar att jakt ej brukar bedrivas inom berört område. Länsstyrelsen har meddelat jaktlaget att jakt ej inskränks genom beslutet och att vid behov får fyrehjuling eller motsvarande mindre fordon användas vid uttransport av fällt vilt.

Hur man överklagar.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 3. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avdelning C, vilka gäller omedelbart.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, enhetschef Mikael Norén, länsjurist Karin Fridell samt antikvarie Malin Svarvar medverkat. Beslutande i ärendet är länsråd Kristina Zetterström och föredragande naturvårdshandläggare Jens Johannesson.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

Skogsstyrelsen, Östergötlands distrikt, milena.stefanovic@skogsstyrelsen

Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se

Kinda kommun, kinda@kinda.se

Sveaskog, Bjorn.Larsson@sveaskog.se

Sveaskog, Christer.Samuelsson@sveaskog.se

Naturskyddsföreningen i Kinda Ydre, hans.karlsson@naturskyddsforeningen.se

Näs jaktlag, att Leif Karlsson, Änggatan 19, 590 31 Borensberg

Intern sändlista

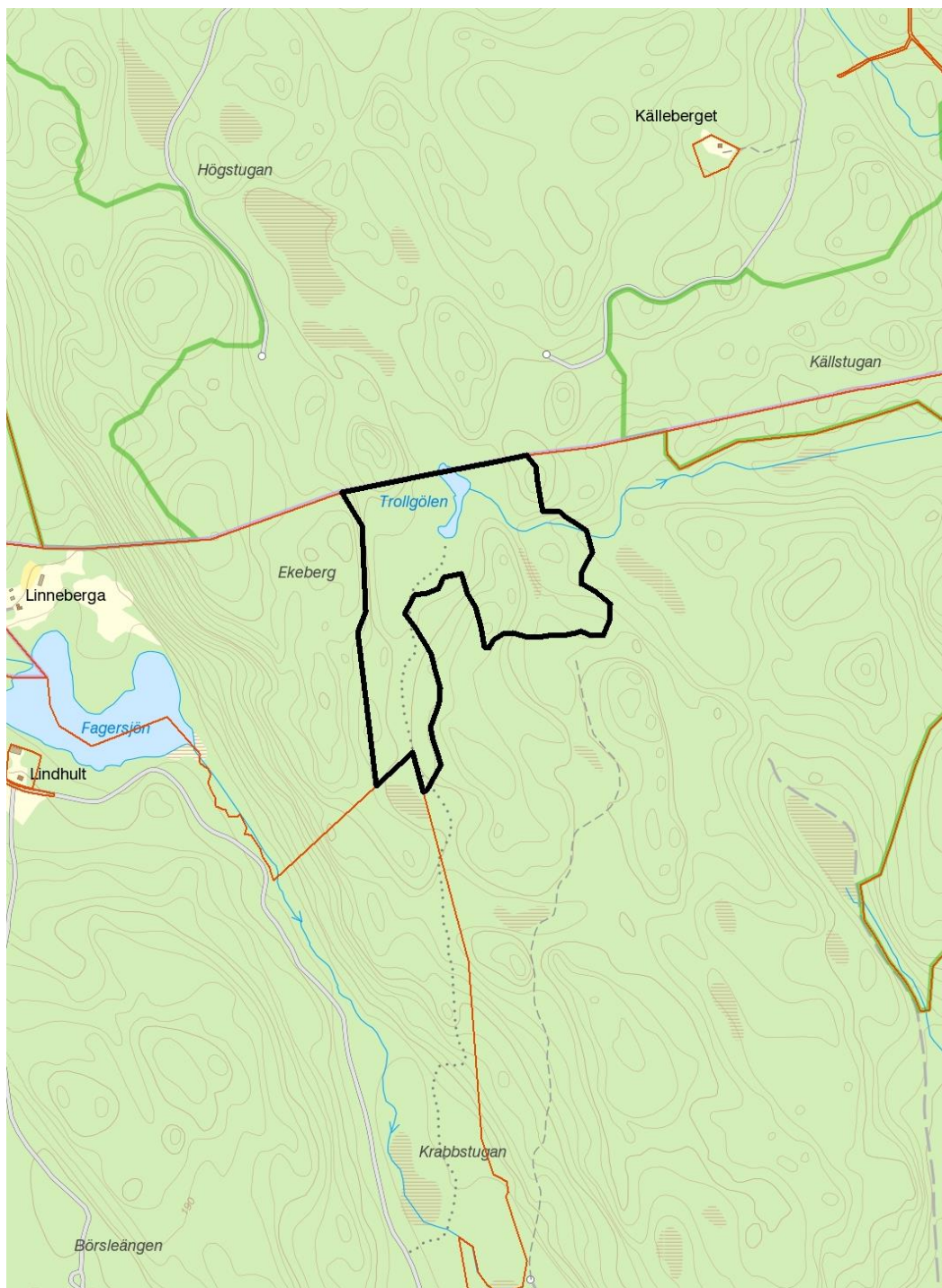
Reservatsförvaltningen, Mikael Burgman

Expeditionen

Länets författningssamling

Tidningskungörelse

Bilaga 1: reservatskarta

Karta tillhörande beslut om Trollgölens naturreservat beslutat 2019-01-28. Objektsnummer (NVR-nr) 2049619, dnr 511-7587-18. © Bakgrundskartor Lantmäteriet.

Skötselplan för Trollgölens naturreservat

FASTSTÄLLD 2019-01-28

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Meddelande	Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2018. Planförfattare har varit Jens Johannessson.
Referens	Länsstyrelsen Östergötland, Naturvårdsenheten, Skötselplan för Trollgölens naturreservat.
Kontaktperson	Jens Johannessson, Länsstyrelsen Östergötland, 010-2235396, jens.johannessson@lansstyrelsen.se
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/ostergotland
Fotografier	Jens Johannessson. Omslaget visar lövrik skog sydost om Trollgölen.
Kartmaterial	© Lantmäteriet

Innehållsförteckning

Skötselplan för Trollgölens naturreservat	1
A. ALLMÄN BESKRIVNING	4
Administrativa data om naturreservatet	4
Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	5
Beskrivning av reservatet.....	5
Översiktlig beskrivning.....	5
Historisk och nuvarande markanvändning.....	7
Områdets bevarandevärden	9
Natura 2000.....	11
Källuppgifter	12
B. PLANDEL	13
Syfte med naturreservatet.....	13
Disposition och skötsel av mark.....	13
Skötselområden	13
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	18
Jakt	18
Utmärkning av reservatets gräns	18
Tillsyn.....	18
Dokumentation och uppföljning	19
Inventeringar	19
Uppföljning	19
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	19

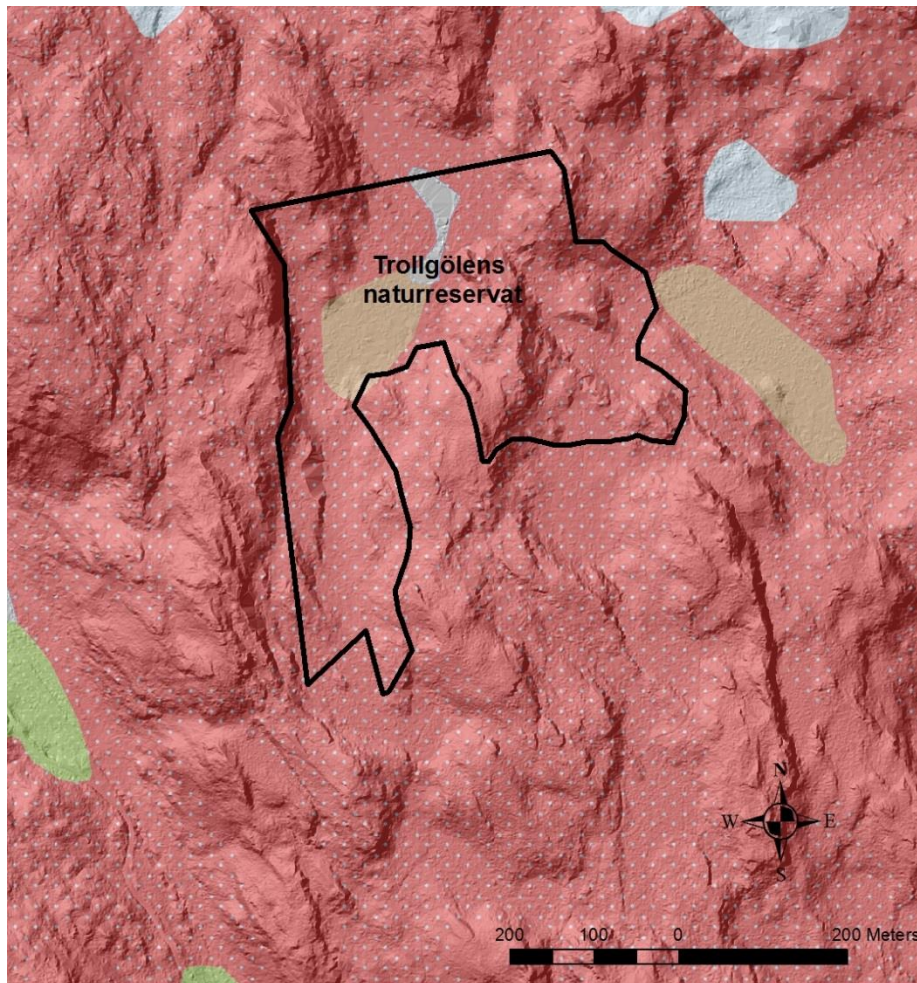
A. ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data om naturreservatet

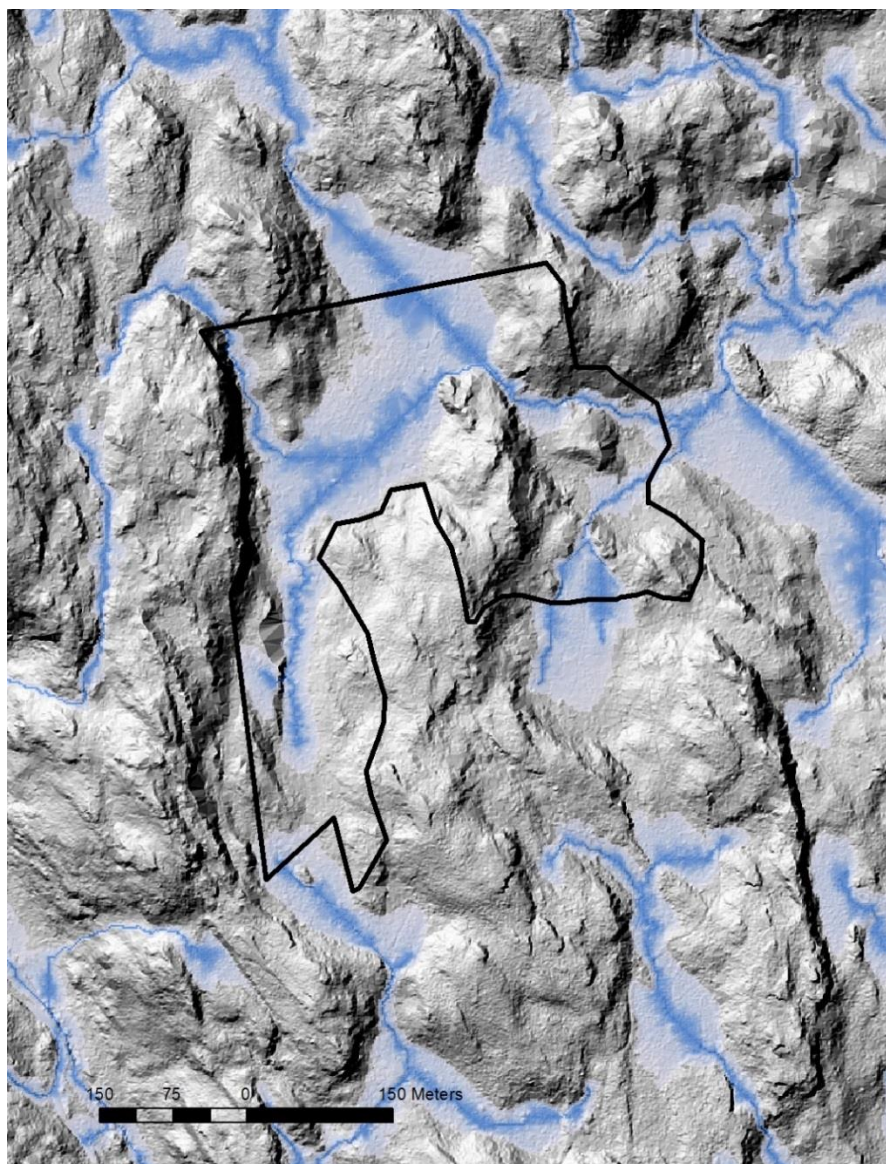
Reservatets namn:	Trollgölens naturreservat	
NVR nr:	2049619	
Beslutsdatum:	2019-01-28	
Län:	Östergötland	
Kommun:	Kinda	
Areal:	15,4 ha	
	Land:	15,4 ha
	Vatten:	0,3 ha
	Produktiv skog:	15,1 ha
Naturtyper: (Natura 2000-naturtyp inkl. naturtypskod)	Taiga (9010) Näringsrika granskogar (9050) Myrsjöar (3160)	8,5 ha 3,9 ha 0,3 ha
Prioriterade bevarandevärden		
Naturtyper	<i>Barrblandskog, lövsumpskog</i>	
Arter/grupper	<i>Mossor, lavar</i>	
Strukturer/funktioner	<i>Död ved, lodytor, gamla träd, källor</i>	
Kulturmiljöer	<i>Torplämning, gammal odling</i>	
Friluftsliv	<i>Tyst område</i>	
Övrigt:	Naturvårdsverket har köpt marken av Sveaskog.	
Fastighet:	Del av Kisa-Näs 1:9, fastighetsbildning pågår.	
Förvaltare:	Länsstyrelsen Östergötland	
Lägesbeskrivning:	Trollgölen ligger på gränsen mellan Linköpings och Kinda kommuner, cirka 7 kilometer sydväst om Ulrika.	
Vägbeskrivning:	Området ligger långt från närmaste större väg. Med bil kommer en besökare närmast genom att åka mot Högstugan naturreservat via Viprössle (norrifrån). Det går även att komma från Källstugan i nordost eller till fots eller per cykel söderifrån på Sveaskogs bomväg.	

tvära bergbranter och lodstup. Trollgölen är höglänt belägen på cirka 190 meter över havet. Området som helhet innehåller höjder upp till cirka 210 meter över havet och ner till cirka 175 meter över havet där bäcken från Trollgölen lämnar området i öster.

Området domineras helt av berg i dagen eller tunna moränlager (<30 cm) som noteras som berg i jordartskartan (karta 2). Vid Trollgölen finns torv som även underlagrar de tidigare ängsmarkerna här.

Karta 2. Jordarter, digitala jordartsdatabasen i skala 1:25 000- 1:100 000, SGU. Röd färg visar graniter (berg i dagen eller tunna moränlager) och beige färg visar torvmark.

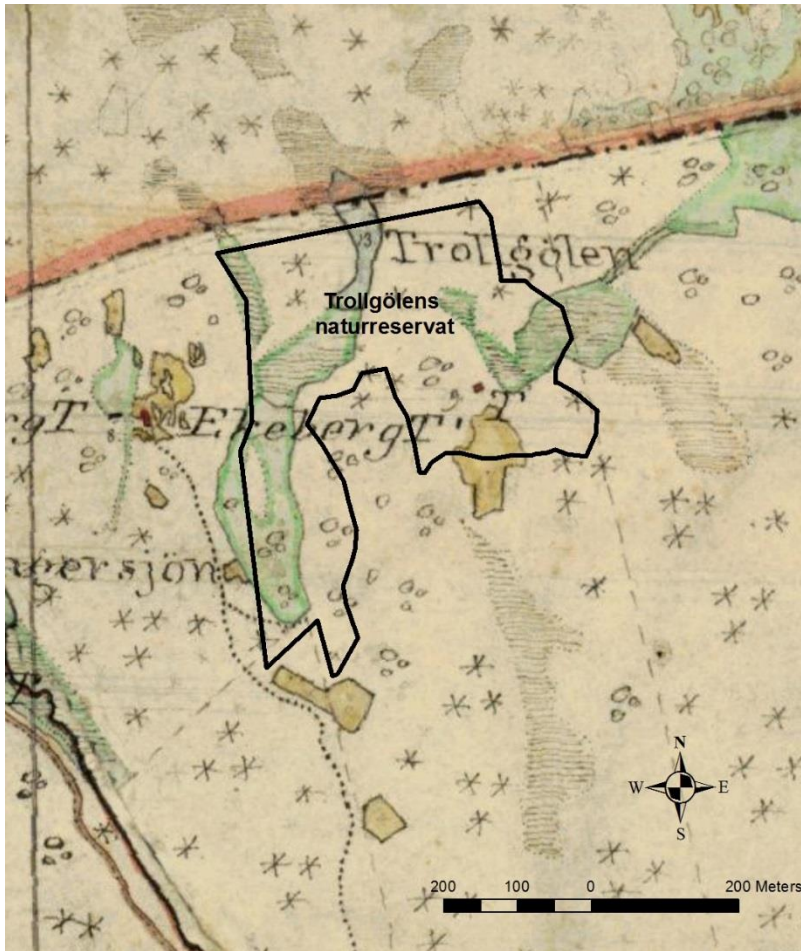

Karta 3. Strukturkartan visar Lantmäteriets terrängskuggning kombinerat med Skogsstyrelsens markfuktighetskarta. Vattnets väg går från väster och norr med avrinning mot öster i området.

Historisk och nuvarande markanvändning

På den Häradsekonomiska kartan från åren 1868-77 finns flera ängsytor markerade. Källmarkerna i väster samt delar av mossarna nyttjades för slätter. På 1940-talets karta syns en körväg som går söderifrån upp till Trollgölen. Delar av denna väg är synlig än idag utmed reservatets gräns i söder-sydväst (se karta 7 längst bak).

I sydöstra delen av området har backstugan Fristad varit belägen (se karta 4). Kärret söder om var då uppodlat. Fristad brukades mellan åren 1876-1899 enligt Kisa-Västra Eneby Hembygdsförenings torpinventering. På senare år har delar av reservatsområdet sparats av Sveaskog som avsatta nyckelbiotoper medan andra delar var planerade att avverkas 2010.

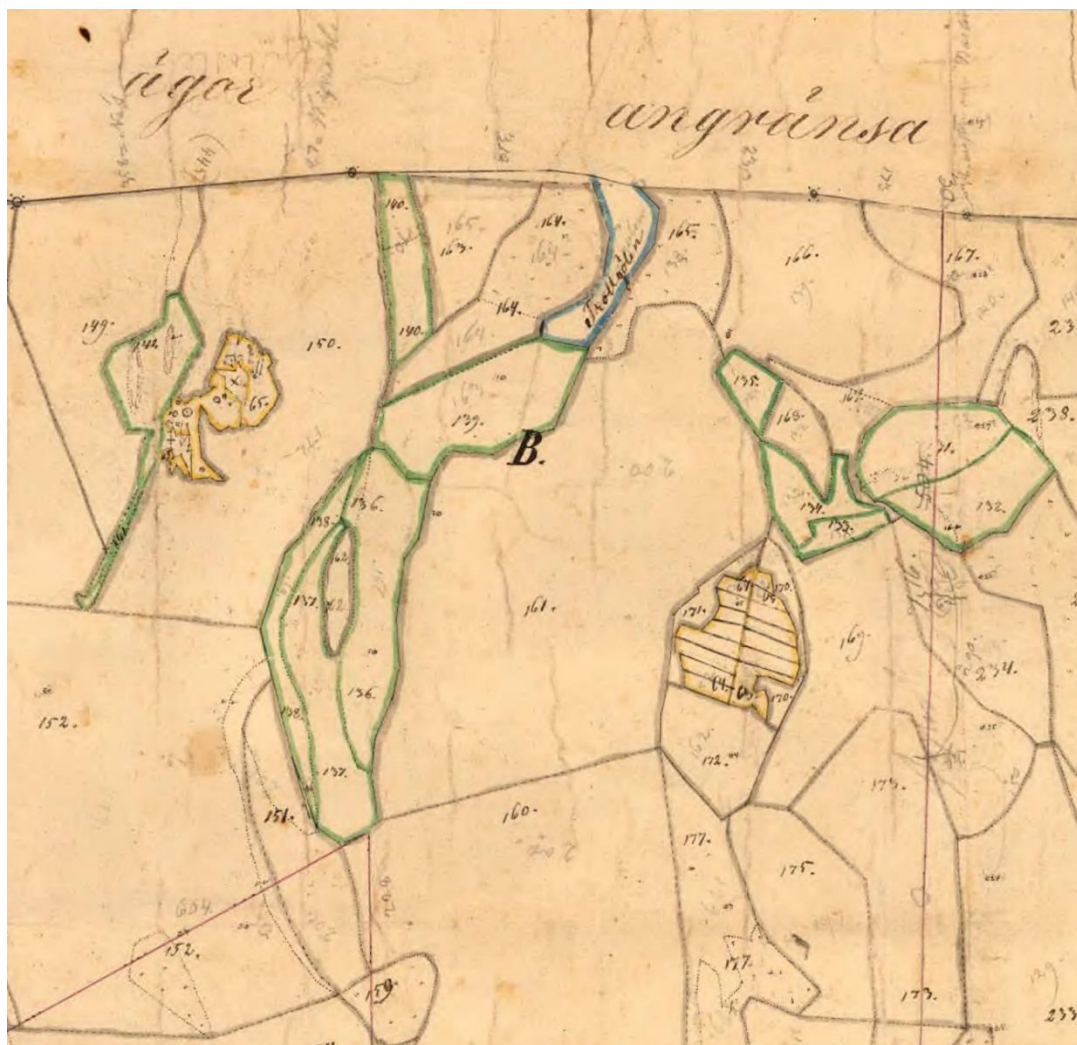

Karta 4. Häradsekonomska kartan från åren 1868-77. Reservatsytan är förskjuten något åt söder jämfört med den gamla bakgrundskartan. Boningshus och ekonomibyggnad vid Fristad är markerad med "T".

Laga skifteskartan (nedan) från 1855 berättar en del om den dåvarande markanvändningen. I grönt inramade ytor visar ängsmarker, i huvudsak är det dagens kärr och sumpskogar. Naturre-servatet omfattar inte hela kartbilden utan Trollgölen och ängsmarkerna åt SV och SO samt delar av anslutande skog. Åkermarken i väster tillhörde Ekeberg (utanför reservatet) och åkery-torna i SO låg på kärren söder om Fristads torplämning.

I sydost ligger ängsyrtorna 133-135 öster om Fristads torplämning som eventuellt heter "Karlsmeden" och 134 "Karlsmeden dalen" och 135 "Karlsmeden – ett hörn i vester". Skogshöj-den söder om dessa ängar som utgör reservatets sydöstra hörn, heter "Högbergsfällorna intill åkermossen" där "åkermossen" är mossåkrarna söder om Fristad.

Sydväst om Trollgölen ligger "Trollgölsängmossen" och längre ner "Trollgölsängen, dalen". 137 och 138 hör också till Trollgölsängen och kallas "vestra kanten" och "mellanstycket". Slutligen 140 har namnet "Hjortkälleholet". På ömse sidor om Trollgölen ligger "Trollgölsmossen" vilket tillsammans med kartan anger att det var myrmark troligen skogbevuxen (tallmosse). Det är un-gefär samma förhållanden idag men i och med sänkningen av gölen har marken blivit fastare och träden grövre.

Karta 5. Laga skifteskarta, 1855.

Områdets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Skogarna vid Trollgölen är typiska för Kindaterrängen. Det är ett höglänt område som är starkt kuperat. Området präglas av ett par markerade sänkor som delvis inramas av bergväggar. Här finns gammal blandskog med inslag av ädellöv och inte minst källmiljöer och från Trollgölen en avrinnande bäck som översilar en lövsumpskog med al och ask. Intill höjer sig tallhällmarker och sluttningar med såväl gran som tall. Området som helhet innehåller en stor mångfald miljöer där inte minst uttorkningskänsliga mossor trivs. En lång tids orördhet har även gjort att mängden död ved börjar bli stor. Ängsbruk har förekommit i anslutning till våtmarkerna och Trollgölen har sänkts av cirka 50 cm men efter 1940-talet har mycket liten påverkan skett. Området är cirka 15 hektar men i närområdet finns flera andra naturreservat och tillsammans finns här ovanligt stora samlade ytor av äldre skog.

Bild 1. Aspfjädermossa i en lövsumpskog SO Trollgölen.

Tabell 1. Naturvårdsintressanta arter i Trollgölens naturreservat. För teckenförklaring i kolumnen Status, se tabell 2.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Status	Förekomst
<u>Lavar</u>			
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	signalart	lönns
Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	signalart	gran
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	signalart	asp
Skriftlav	<i>Graphis scripta</i>	signalart	klibbal
Rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>	signalart	klibbal
<u>Mossor</u>			
Aspfjädermossa	<i>Neckera pennata</i>	VU	ask
Porella	<i>Porella platyphylla</i>	signalart	lodyta, block
Grön sköldmossa	<i>Buxbaumia viridis</i>	signalart	granved
Vedsäckmossa	<i>Calypogeia suecica</i>	VU	ved i källmiljö
Vålgig sidenmossa	<i>Plagiothecium undulatum</i>	signalart	mark
<u>Växter</u>			
Skärmstarr	<i>Carex remota</i>	signalart	sumpskog
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	signalart	lövskog
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	signalart	barrskog

Kulturhistoriska lämningar

Det finns inga registrerade fornlämningar i området men området är inte fullständigt kartlagt. Det finns dock en välbevarad lämning av backstugan Fristad (se nedan) liksom delar av äldre körvägar och spår av odling. Fornlämningar skyddas av Kulturmiljölagen (KML).

Bild 2. Bebyggelselämning efter backstugan Fristad som brukades mellan åren 1876-1899.

Intressen för friluftslivet

Trollgölens naturreservat ligger avsides och inga anordningar för friluftslivet planeras. För den som söker ett avsides och tyst område kan ändå ett besök på platsen eller i dess omgivning vara av stort värde.

Natura 2000

Naturtyper

Trollgölen är inte ett Natura 2000 område men motsvarande naturtypsindelning redovisas, främst som möjlighet att rapportera svenskt bevarandearbete till EU.

Bevarandemål för naturtyperna

Bevarandemålet är att naturtyperna ska ha ett gott bevarandetillstånd. Utförlig beskrivning av bevarandemålen finns under skötselområdena i skötselplanens plandel.

Beskrivning av naturtyper

Naturtyperna finns beskrivna under skötselområdena i plandelen.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt Natura 2000-indelning. Utbredningen av naturtyperna redovisas på karta 4, sist i rapporten.

Uttekade naturtyper	Reell areal naturtyp (ha)	Målareal (ha)
9010 Västlig taiga	8,5	11
9050 Näringsrik barrskog	3,9	3,9
3160 Myrsjöar	0,3	0,3

Hotbild mot bevarandetillståndet

Graninvandring på grund av utebliven brand eller avsaknad av skogsbete och plockhuggning kan orsaka att det sker en förskjutning från tallskog mot barrblandskog. I bördigare delar kan det på sikt bli större andel granskog.

Källuppgifter

Berggrundsdatabasen 2016, Sveriges Geologiska Undersökning.

Jordartsdatabasen 2016, Sveriges Geologiska Undersökning.

Kisa – Västra Eneby Hembygdsförening. Torpinventering, beskrivning och torpkarta 2011.

Skogsstyrelsen, nyckelbiotoper bolag.

B. PLANDEL

Syfte med naturreservatet

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av lövrik barrnaturskog, äldre barrblandskogar, tallskog och källpåverkad sumpskog. Områdets helhetskaraktär med såväl lövrika miljöer som mer ostörda ekosystem som tallskog och äldre barrblandskog och dessa miljöers biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att områdets barrskogar och blandskogar med dess flora och fauna utvecklas fritt men de delar av skogsmarken som är präglade av brand bör om möjligt brännas i lämpliga intervall. I avvaktan på naturvårdsbränning kan brandefterliknande åtgärder som friställning av enskilda tallar samt skapande av enskilda grupper av död tallved bli aktuellt. I de delar av skogsmarken som utgör lövrik barrnaturskog bibehålls ett lövträdsinslag genom att inträngande granföryngring hålls efter. Åtgärder kan vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska i huvudsak lämnas orört men i liten omfattning skötas med försiktiga åtgärder med syftet att bevara områdets särpräglade natur med dess flora och fauna.

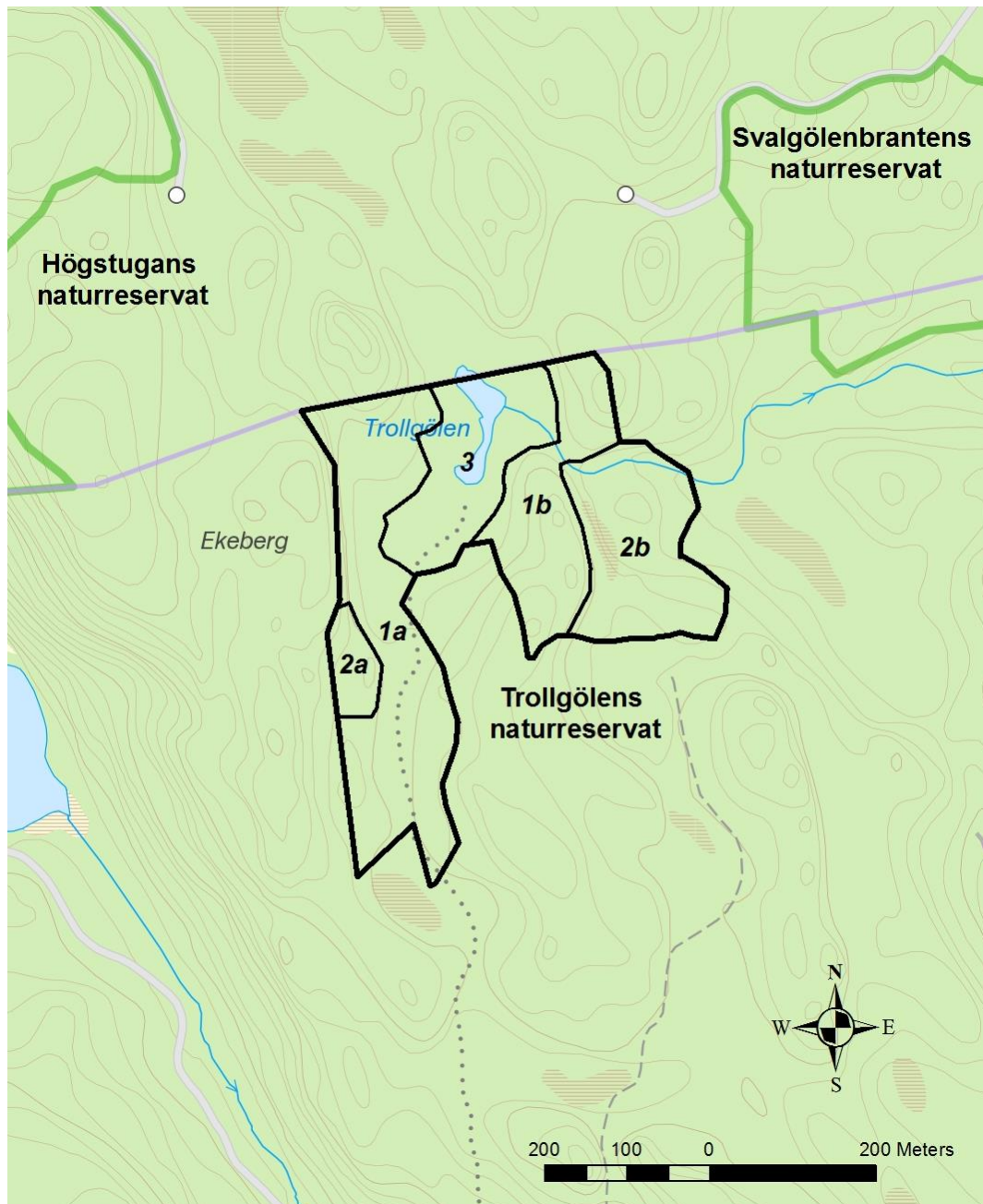
- Fornlämningar och/eller kulturhistoriska lämningar i reservatet ska skötas på ett sådant sätt att lämningen bevaras.
- Alla åtgärder är av sådan karaktär att de bör kunna göras manuellt, det vill säga skogsmaskiner behöver troligen inte användas. Ingen ved förs ut ur reservatet vid åtgärder utan lämnas som död ved.
- Om stora stormfällningar eller torka orsakar att mer än 10 m³sk gran per hektar och två år dör av, så kan färsk granlåg barkas och skiljas från rot, för att hindra stora angrepp av granbarkborre.
- Enskilda vidgreniga tallar eller lövträd eller grupper av dessa kan friställas från uppkommande unga barrträd som en brandefterliknande åtgärd.

Se vidare under respektive skötselområde.

Skötselområden

Reservatet är indelat i 3 skötselområden;

1. Tallskog och barrblandskog, eventuellt behov av brandefterliknande åtgärd gäller endast hållmarker och deras närhet.
2. Barrblandskog med lövträdsinslag, lämnas för fri utveckling men lövträd eller grupper av lövträd som trängs av föryngrande barrträd kan friställas.
3. Trollgölen med omgivande sumpskogar.
4. Anordningar för tillgänglighet

Karta 6. Skötselområden.

Skötselområde 1

Areal: 8,5 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Taiga, naturtypskod 9010 – 8,5 hektar

Beskrivning: 1a) En källa rinner upp vid fastighetsgränsen i norr. Rörligt markvatten präglar sänkan söderut där det finns rikt med död ved av främst gran. Grov al och asp ingår också och en kraftig lodvägg mot väster präglar miljön. I anslutning till lodytan och en del berghyllor finns enstaka lönn och lind. På lönn förekommer lite lunglav, på al finns skriftlav och rostfläck. På ved

finns långfliksmossa och vedsäckmossa. I sydänden av branten finns gammelgranslav och vågig sidenmossa och här är även marken rikare vilket vårärt och blåsippa visar. Den rika marken övergår sedan i 2a som har en lövträdsandel på 40%.

Längs den sida av skogsbeståndet som vätter österut mot Trollgölen finns täta, ogallrade gran-skogar som börjar bli rika på död ved. Inslag även av block och enstaka äldre aspar.

Områdets södra delar utgörs av sluttningar mot en sänka i mitten. En hänglavsrik barrblandskog står i sluttningarna. Tallen hör till de äldsta träden med många 130-140 åriga träd, främst i sluttningens östra del. Det finns även inslag av asp och någon mindre barkborrelucka som ger öppningar. Mitt i sänkan mer grandominerat, bitvis tätvuxet och med få spår av sentida skogsbruk. Självvallring ger upphov till allt mer död ved.

1b) I söder ett tallbestånd i ca 110-120 års ålder runt en markerad bergshöjd. Visst inslag av gran och död ved börjar uppstå, gran främst i nedre kanterna av sluttningen. I södra kanten finns även flera grova aspar. På basen av dessa växer bland annat signalarten bårdlav och i sluttningar växer orkidén knärot. Delytans norra del är en barrblandskog i 80-90 års ålder. I väster sluttar det mot gölen och skogen är sedan länge orörd. I öster finns lövinslag, bland annat lönn, och spridd död ved. Uppe på berget en blåbärstallskog.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Vidgreniga och solbelysta träd av tall och asp förekommer liksom död ved i olika grad av beskuggning. Typiska arter av fåglar, mossor och kärlväxter förekommer.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd:

- Området lämnas i huvudsak orört men enstaka vidgreniga tallar eller grupper av tallar kan friställas från uppkommande unga barrträd som en brandefterliknande åtgärd. Det samma gäller aspar eller grupper av aspar samt ädellövträd som lönn och lind vilka kan trängas av uppkommande gran.

Skötselområde 2

Areal: 3,9 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Taiga, naturtypskod 9010 – 3,9 hektar

Beskrivning: Delområdet utgörs av Trollgölenområdets mer lövrika delar. 2a har ett lövinslag på omkring 40% och 2b omkring 20%.

2a) I sydänden av en nord-sydlig brant, och vidare söderut, är marken rikare vilket vårärt och blåsippa visar. Liksom i branten finns här inslag av bland annat lönn.

2b) I en markant sänka, som delvis inramas av bergväggar, avrinner Trollgölen i en bäck som översilar en ovanlig typ av ask/al-sumpskog. I kantskogen finns grov björk och längs bäcken bitvis block. På block och lod finns en rik mossflora med bland annat porella. På klen lönn finns aspfjädermossa. Det här är en mycket rik miljö som delvis påminner om källmiljön och lodytorna i område 1a. Skärmstarr och gammelgranslav ska också nämnas. Den lövrika miljön fortsätter ca 150 m söderut längs branten. Delar har nyttjats för ängsbruk på 1800-talet.

I söder ett kärr och i sydost äldre barrblandskog, delvis stormskadad, med inslag av grov gran. Skogen ger intryck av att ha varit orörd länge och det finns rikt med grov död ved. I sydvästra delen av 2b finns grunden efter Fristads backstuga.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av fåglar, mossor och kärlväxter förekommer. Kulturlämningen är synlig och skadas ej av växande träd.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd:

- Lövträd som trängs av föryngrande barrträd frihuggs. Den lövrika sumpskogen och bäckstråket i 2b liksom brynen kring denna hålls fria från föryngrande gran. I övrigt lämnas området i huvudsak orört.
- Ruinen efter Fristad är fri från växande träd. Troligen räcker en engångsåtgärd där några större granar (se bild 2) fälls och läggs åt sidan utanför ruinen. Vid behov delas och kvistas stammen.

Bild 3. Källor i norra delen av delyta 1a.

Skötselområde 3

Areal: 3 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Myrsjöar – 0,3 hektar, Icke natura skog – 2,5 hektar.

Målnaturtyp: Taiga, naturtypskod 9010 – 2,5 hektar samt Myrsjöar – 0,3 hektar.

Beskrivning: Trollgölen med omgivande sumpskog. Gölen omges av en tall-björkpräglad sumpskog och ett smalt gungfly. Även om det idag förefaller orört så har området brukats. Söder

om gölen (se häradskartan) har ängsbruk förekommit på våtmarken vilket förklarar de spår av diken som kan anas här. Sedan har en tätvuxen granskog kommit upp här (uppskattad medelålder ca 60-70 år) och den har börjat självgallra. Fältskikt saknas ofta. Förutom gran till ca 75% finns här även björk till ca 25%. Enstaka högvuxen tall förekommer. Väster om gölen är sumpskogen lite mer opåverkad med tall och björk, i botten risväxter. Gölens vattennivå har sänkts med cirka 50 centimeter i något skede och viss odling förekom ännu på 1940-talet norr om fastighetsgränsen (utanför reservatet).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av fåglar, mossor och kärlväxter förekommer. Myrsjön Trollgölen är inte påverkad av dikning.

Åtgärder:

- Eventuell återställning av en något högre vattennivå i gölen i samråd med angränsande markägare (Linköpings stift). Till en början kan utloppströskeln höjas cirka 10-20 cm, sedan följs effekter upp. Åtgärden kan återställa något av markfuktigheten i angränsande sumpskog.
- En del björkar med granunderväxt i brynet mot Trollgölens sydände kan eventuellt friställas men huvuddelen av sumpskogarna lämnas orörda. Graninslaget kan påverkas av eventuell återställning av högre vattennivå i gölen till lövträdens fördel.

Bild 4. Utloppet från Trollgölen är fördjupat genom grävning, åtminstone cirka 50 cm. Gölens vattenyta har därmed sänkts. En begränsad återställning föreslås för att återställa något av markfuktigheten i sumpskogen sydväst om Trollgölen. Åtgärden sker i samråd med angränsande fastighet, även sumpskogskanten norr om gölen kan få något större markfuktighet. Sannolikt blir dock effekten i första hand att gölens gungflyn höjs något och fortsatt igenväxning bromsas.

Skötselområde 4, Anordningar för friluftslivet

Beskrivning: Trollgölens naturreservat ligger avsides och inga anordningar för friluftslivet planeras. Eventuellt kan området knytas samman med de närliggande naturreservaten samt Östgötaleden som passerar vid Månhult i väster.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Trollgölens naturreservat är tillgängligt enligt allemansrätten men inga särskilda anordningar för friluftslivet planeras i nuläget. Området är relativt litet och avsides beläget.

Åtgärder: Inga åtgärder utöver informationsskyltning vid gräns samt ordinarie gränsmarkering.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 2. Underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Prioritet är indelat i 1-3, utifrån hur viktigt det är att genomföra för att nå bevarandemålen.

Skötselåtgärd	Skötselområde	När	Prioritet
Eventuell friställning av vidgreniga träd av asp eller tall alternativt ädellöv om de trängs av ungt barr. Viss friställning av björkar från gran i bryn mot Trollgölens sydände.	1, 2, 3	Endast vid behov	2
Lövmik sumpskog och bryn mot våtmark hålls fri från föryngrande gran	2	planperioden	2
Eventuell återställning av hydrologi, i samråd med angränsande markägare	3, 1b	planperioden	2
Granar fälls och läggs åt sidan i ruinen efter Fristads backstuga.	2b	Omgående	1
Information vid gräns		2019	1

Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Fyrhjuling eller annat liknande mindre fordon får användas med stor försiktighet vid uttransport av fällt vilt. Markskador på grund av körning ska undvikas.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Länsstyrelsen är ansvarig för tillsyn av reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

Inventeringar

Inga särskilda inventeringar planeras i dagsläget inom reservatet.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målbildikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

Dokumentation av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras skriftligt och med fotografi före och efter genomförande. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar ska alltid följas upp.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

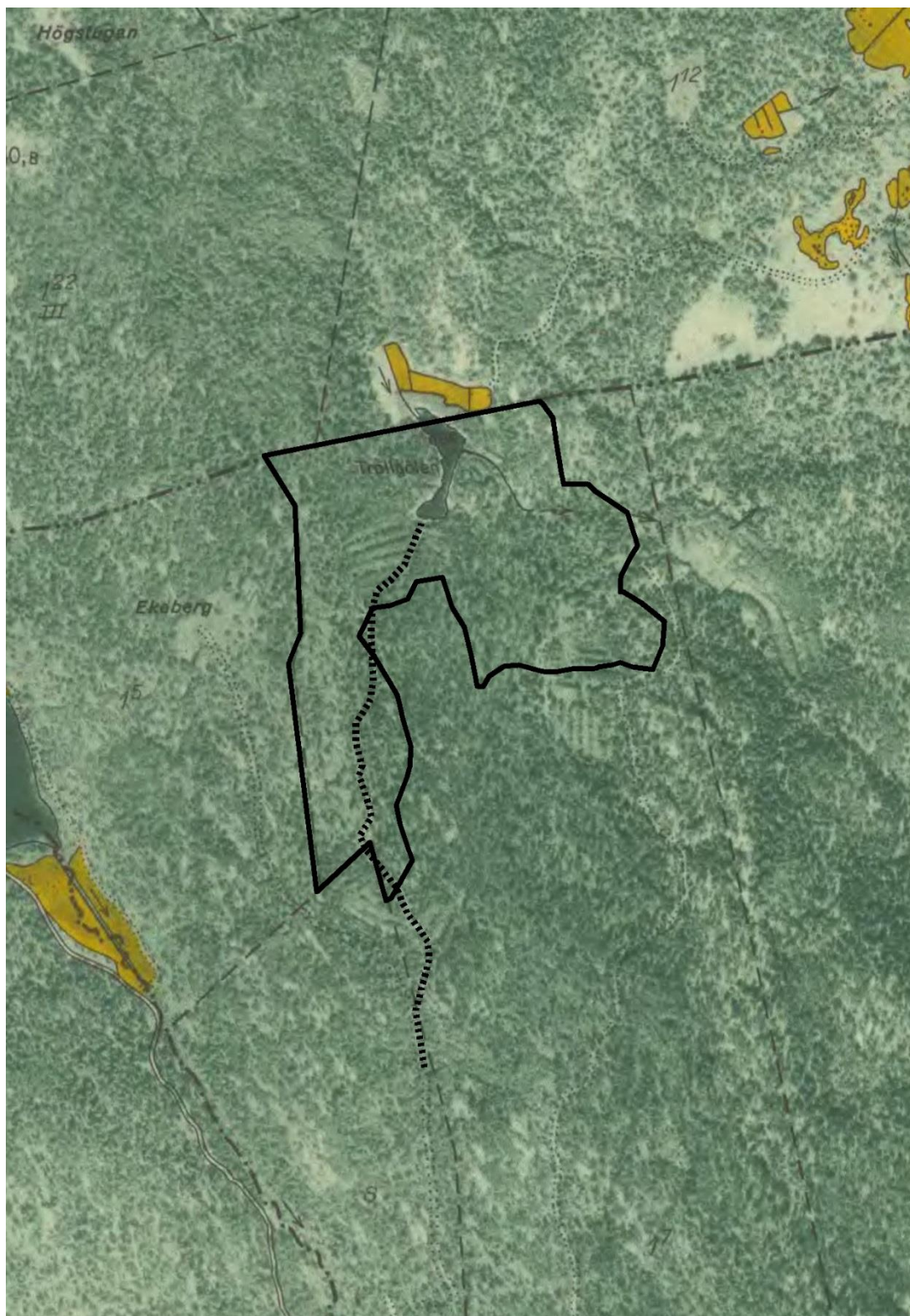
Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel ska i så fall administreras av Länsstyrelsen.

Bild 5. Trollgölen, delyta 3. Gölen är påverkad av sänkt vattennivå.

Bild 6. Ask-/alsumpskogen i 2b.

Karta 7. 1940-talets karta med dåvarande körväg ifylld (till viss del ännu möjlig att följa).